

ادبيات گوربيسيو عيسوي

هفته لقی سياسي ، ادبي و علمي غزته در .

جلد : ۱

سنه : ۱ ۱۷ ربیع الآخر ۱۳۳۵ جمعه ايرتسي ۲۸ كانون ثاني ۱۳۳۲ نومبر ۱۵

اسويچره خاطرانی

۷ اغستوس .

بوکون بر طغیان ضیا وار . اوتلردن ، کوشکاردن هرکس مائی کوزلکر طاقه رق دیشاری چیقیور . چاملر، شمیسه لک آناجلر کولکلاک ایده میور .

بوکون طاغیر دها یوکک، دها مهیب ، دها شاهانه!... ایکی ساعت قدر اولدیجه دیک بر شاهقیه چیقدق . بیک سکز یوز مترو مرتفعز . مشهود اولان منظره دونکینک عینی ، یالکز دون غربدن ، بوکون شرق جهتدن باقیورز . زیر نظریمزده هپسی فرانسز اوله رق ۲۸۱۰۰۰ نفوسی حاوی قانتون دووو کورینیور . کوك یوزندن ، طاغ باشلردن اینان عظیم وعمیق برسکونت بوتون بر قطعه نك اوزرنده طورییور! بیلم نه قدر وقت کچدی .

کونش مغربه تمایل ایدیور . صباحدن بری تنی حرارت شمسک تهییج ایتدیکی سما شرقده نوشاتل لاقنک ایچنده بی قرار اوله رق مشهود . غزیده اوزاقدن اوزاغه کورینان لاهه لاقنک اوزرنده کی سیس آلتون رنگنه تحول اتمکده . یوقازیدن ایندکجه درینلشن نظرافقلزده یینه یوکسلمکه باشلایه رق آپ طاغیرینک شواهنه بی تاب اوله رق یتیشیور . شنیدی بولندیم نقطه ده سما بنده یتیشور، کره ارض بندن باشلیور !

۱۵ اغستوس .

بوکون روشه دونییه دوغری یوکسلیورز . غایت منتظم بر یولی تعقیب ایتدکجه چام اورمانلرینک اره سنده غائب اولوب یینه چیقیورز . یوکسلدکجه هر آن هوا دها صاف ، دها شفاف ، بر آزمايع . هوایی یالکز تنفس دکل، ایچنده بر ایکی دامله کونش اولدینی حالده ایچیلیور .

طاغلردن سقوط ایدن نظرلر شهرلری ، کویلری ، نهرلری ، وادیلری ، اورمانلری ایاغمزک آلتنده ، ینه کوکدن طاغ باشلرینه اینه رک اوستلرنده طوران مهیب و بی پایان سکونت ایچنده کورییور .

شو بر قاج کون طرفنده هستی خا کدانیدن تجردله حضور پر نور سمایه چیقدم . و اویل که کوبک ارضک شواهنده دولاشدیم بوکونلرده سماده کیمسه بی بولدم . هیچ کیمسه یوقدی . یالکز آی

آلیونک کچمشی

فرانسز ما کیاودلی تاله یران : « بر دیپلومات هر دیلده سکوت ایتسنی بیلمایدیر . » دیمش !
 انکلتره نك صوك خارجیه ناظری بو قاعده بی قیررق ، صوك نوطه سنده انکلز سیاستنك باب عالی یه
 قارشى ایجاب حادثات ایله تبدل ایتدیکنی ، یعنی اسکی دوستک دشمن اولدیغنی سویلیوردی .
 « مستر » ک بو سوزی پک دوغرو : انکلتره ، هر دولتدن زیاده سیاستندن حسیاتی تجرید ایتمش ،
 وهر آسن تجارت و منفعت روز کارینه اوقدر تابع اولمش بر یلکندرکه ، انسان بو هر زمان تکرر
 ایدن تحولات ایچنده هانکی غایه نك تعقیب اولوندیغنی ادراک ایتسه بیله بیک مشکلات ایله ایده بیلیر .
 بو نقطه نظر دن ، انکلز سیاستی یوزلرجه تضاد ایله دولودر . بونلرک تدقیقی ، هپسنک اساسنده کی
 وحدت سیاسیله برابر ، انکلتره یه قارشى ابرازی ایجاب ایدن درجه اعتمادی ده اثبات ایدر !
 دائمی بر « انزوای محتشم » ک اک مشهور انکلز عنعنه سیاسیله اولدیغنی هر کس بیلیر ؛ لوندره
 قاینه سی هر زمان قید اتفاقدن آزاده قالمق ، سر بستی تشبثاتی محافظه ایتک ایسته مشدر . بو بویله
 اولدیغنی حالده ، اون بش سنه اول ژاپونیا ایله اتفاق ایدرک ، کندی دعواسنی ینه کندی نقض
 ایتشدی ! بو اتفاق آوروپا طوپراغنده اولمادیغنی اعتراضه قارشى ده ، اول ایتالیا ، و صوکرده ده
 ۱۹۰۴ ده فرانسز ائتلافلی دلیل ناقض عد اولونابیلیر . بکرمی سنه فرانسه یه قارشى شدتلی
 بر رقابت استعمار یه ده بولوندقدن صوکره ، بو پک غیر منتظر ائتلاف ، هم انزوای محتشم اساسنی
 قیریور ، هم فرانسز عداوتنه بردن نهایت ویریوردی ! اوندن صوکرده آلمانلره قارشى عینی شدتده ،
 فقط بوسفر آوروپا ده ، رقابته باشلادی ! بو استحالته نك معناسی پک بویوکدر : فرانسز دشمننك آلمان
 دوستی اولماسی ایجاب ایتدیکنه نظراً ، انکلزلر ، فرانسز ائتلافیه آمانه ، یعنی بزه اولدیغنی کی
 اسکی دوستلرینه دشمن اولشلردی ! آرزمانده چوق واقع اولان بو تناقضلره تحولاتی ، اسبابی
 اعتباریله ، داخلی و خارجی اولق اوزره ایکی یه تقسیم ایتکده ممکندر ؛ سیاست داخلیه جریانلرینک
 تأثیریه حصوله کنلرک ، ایضاحی پک قولای بره ماهیت داخلیلری واردر : مثلاً ۱۸۸۱ تاریخه
 قدر دوام ایدن غلادستونک [لیه رال] حکومتی ، مستملکات امورنده بویوک بر لاقیدی
 کوسترمشدی ؛ بونکله برابر ، بالقان ملیتلرینه یاردیم ایتمش ، و بو صورته ، فرقه سنک
 پروغرامنه امثالاً کوچوک ملتلرک حقوقنی تأمینه چالیشیرکن ، او مملکتلرک صاحی اولان بویوک
 برملنک حقوقنه مداخله ایتمش اولیوردی ! بو طرزک مختلف اشکال تظاهری وار : انکلتره ،
 مصره هنوز یرلشمش اولدیغنی حالده ، (۱۸۸۳) ده سودانی بچه سندن آزاد ایتشدی ! سیاست
 خارجیه یه تعلق ایدن بو حادثه نك سببی ایسه ، ینه لیه رالک کی بر سیاست داخلیه اندیشه سیدی !
 فقط فرقه جریانلری پک موقت اولدیغندن ، نهایت اون بش سنه صوکره ، عینی انکلتره بر چوق
 مصارف و بیکلرجه مشکلات سیاسیله ایچنده عینی مستملکاتی استرداد ایدرک ، « سوداننر مصر اولماز »
 قاعده سنی تطبیق ایتدی ! بومدعا ، باشقه بر مثال ایله ده تأیید اولونابیلیر : انکلز قطعاتی مغلوب
 ایدن بوئرلر ایچون ، اوپک لیه رال غلادستون : « حق سزلق ایتدک ، هر حالده تعمیر ایتلی نر . »

دیمش و ۱۸۸۱ ده استقلاللرینی اعاده ایتمش !

اسباب خارجیه دن دوغان تحولات ایسه صایمقله توکنمز ؛ بوراده ساده برقاچ دانه سنی اخطار
 ایله اکتفا ایده بیلیرز : انکلتره ، برلین قونفره سنک نهایت ویردیکی آوروپا بحراندن درین براندیشه
 ایله چیقمشدی . بلاویا بالواسطه استانبوله حاکم اولق ایستین روسلره قارشى ، او اندیشه برقالتان
 مثابه سننده ایدی ؛ انکلزلر بو اوغورده محاربه یی بیله کوزه آلدیروب سفر براسکه قدر ایلری

کیتشلردی ؛ فقط بوکون عینی شهری عینی ملته مال ایتک ایچون دکزلرده چالقانوب دوریورلر !
 بواعتبار ایله روسیه نك آسیای وسطا تشبثاتی ده شایان دقتدر: ۱۸۵۰ ده کی تورکستان حرکاتی
 و اوتوز برسنه صوکره اسقوبه له فک (مرو) ی آلوب افغان طوپراغنه تمانی ، و ماورای حزر
 شومندو فری انکلتره نك هندستان قورقوسنی پک زیاده کشدیرمشدی . هر حالده اوزمان آوزوپامسالمتی
 و آسیا منافعنک متاتی نامنه ۱۹۰۷ ده برانکلیر - روس ائتلافی اولاجنی کیمسه نك خیالندن کچمزدی !
 بو سببه لوندره قاینه سی دائما آیاستفانوس معاهده سنی الفا ایدن دوستریله ، و خصوصیه برلین
 مؤعمرنده آندراشی ایله برابر حرکت ایدیوردی ؛ بو بحراندن چیقارق ، ۱۸۷۹ ده اعضا لانان
 و اتفاق مثلك اساسی اولان آوستریا - آلمان اتفاق مثناسنه ، ۱۸۷۶ ایله بکرمنجی عصر آراسنده کی
 دورک قسم اعظمنده انکلیر رأس کارنده قالان لورد (صولزبوری) او قدر استناد ایتدی که نهایت
 ایتالیایی ده اونلره التحاقه مجبور ایتمشدی . حتی برزمان کنديسیله ایتالیا و اسپانیادن مرکب و اتفاق
 مثلك آق دکز شعبه سی قیلندن بحری بر ائتلاف مثلك بیله وجوده کتیرمشدی !
 اوتوز بدی سنه اول ، انکلتره نك دول مرکزیه ابراز ایتدیکی صمیمیت پک زیاده ایدی !
 اوزمان ، هان هر مسئله ده فرانسه ایله اختلاف آچار ، وبالخاصه آرالرنده مدهش بر مصر مسئله سی
 واردی . ۱۸۹۱ ده عقد اولونان فرانسز - روس اتفاق مثناسی ، بو انکلیر - فرانسز رقابتی
 بوس بوتون تشدید ایتدی ؛ اوصره ده لوندره قاینه سی ده ، بالمقابله ، عمومیتله اتفاق مثله و خصوصیتله
 ایتالیا به استناد ایتکه باشلامشدی !

*
*
*

انکلیر سیاستنک بو صورتله بعضاً آلمان ، بعضاً فرانسز ، بعضاً روس وینه بعضاً تورک دوستی
 و دشمنی شکننده پک موقت و اونسبتده غیر منتظر استحال لری کچیره سنک و حسیات ایله برابر ثباتی ده قالدیر ماسنک
 اسبابی بواق ، محال اولماسه ده ، اولدجه مشکادر . بو نقطه بی حل ایچون ، عمومیتله غایه شکننده
 تظاهر ایدن وسائطک تدقیقندن زیاده ، اساسی آرا مالیدر .
 انکلتره ، صره ایله ، فرانسزک آفریقاده ، روسک شرق قریب ایله اقصای شرقده ،
 و آلمانک بوتون جهانده رقابتندن قورقوش ، و بوتون سیاستنی بو قورقویه استناد ایتدیردیکندن ،
 هر حادثه نك چیقاردیغنی یکی رقیبه قارشى اسکی دشمنیه دوست اولارق ، اوپک سریع استحال لری
 و بالنتیجه تناقض لری کچیره مشدر . تورک ایچون : « یا پهلو ان اولمالی ، یا ثوللی ! » و آلمان ایچون :
 « یا دوستمز ، یا دشمنمز اولمالی ! » دیمسندک اک بویوک سبب بو اولابیلیر . بو اعتبار ایله ، انکلیر
 سیاستنک هیچ تبدل ایتین یکانه اساسی ، جهانکیرلک قدر بویوک بر سودای استملا کدر ؛ بوتون
 تحولات و حادثات ، هپ بو اساسک اطرافنده و هپ بونی تأمین ایچون وقوعه کتیریلیر . بوندن
 دولایی ، انکلتره دائماً یالکز ، و اک قوتلی ظن اولونان روابط آلتنده بیله ، قلبنده هیچ برعلاقه
 بسله مین بر قیز کیدر ! مثلاً بیک دو قوز یوز بشده ، روس ژاپونله مشغول اولدیغندن ، فرانسزلر
 انکلیر ائتلافنی پک حقلی اولارق صفر صایوب الجزیره قونفرانسنه کیتمک مجبوریتنده قالدیلردی !
 آوزوپاده کی آثار حسیاته ، انکلیر آدلرنده نادر تصادف اولونور . موسیو دوفره یسینه نك
 مصر مسئله سنده کی تردد لری ، قرار لری و قرار سنز لقری ، ایتالیان سیاستنک حیثستانده کی تجلیاتی
 و بونلر کی بوزلرجه حادثات ، بو مدعانک اک کوزل دلائیلدر . انکلیر سیاستنده ، دویدجه آجیقان
 بر غایه تجاریه دن باشقه بر شیء یوقدر ! قطعه ده اصول سیاستنک غایه سی زمره لر اولدیغنی حالده ،
 انکلیر سیاست ماده سنده بونلر واسطه ، و ملی دینیلن مسائل اقتصادیه غایه در .
 حالبوکه فرانسه ، دوسلرتدن و دوستلقلرندن پک آز استفاده ایده بیلمشدر : مثلاً اون سکزنجی

عصرہ پر ویا و صوکرہ آوسٹریا ہمالغندن تأمین ایتدیکی بوتون فائده سیاسیہ ، حالا دوام ایدن بر هیچ اولشدر ! حالبوکہ اوزمان انکلترہ ، ماری تہرہ زک قوجاغندن ایکنجی فرہ دریقک قوللرینہ آتیلدی صورتیلہ ، مستقبل ایمراطورلغنک انساننی وضع ایدیوردی ! فرانسه ، اون دو قوزنجی عصرہ ورہ سطوراسیون دورندہ اتفاق مقدس مسلکنہ مرید اولدی ؛ لوئی فیلیپ دورندہ ده «اتلاف صمیمی» اصولنی اختیار ایتدی ؛ اوچنجی ناپولئون ایسہ ، او مدعش ملت سیاستیلہ برابر ، بو اصوللرک ہپنی تطبیق ایتشدی : حالبوکہ او صرہ لردہ برقاووزلہ بر بيسمارق ، مادی ایشریلہ مشغول اولیورلردی !

یتش بردن صوکرہ فرانسه منفرد قالدی ، وتونسی ، طونزینی ، قونغوی و سودانی ہپ بو دور انفرادندہ الہ ایدہ بیلدی ! بونک سہی ، یالکزغنک وبالنٹیجہ آتجق کندی نفسنہ اعتماد ایتک مجبوریتنک ویردیکی بر تیقظدی : فرانسه ، بو سورتلہ وتأثیر احتیاج ایلہ ، مولیرک موسیو ژوردهنی کبی بیلمدن نثر سویلمش ، یعنی نہ یاپدیغندن خبری اولمایارق ، انکلیر طرزینی تعقیب ایتش اولیوردی ! . . .

فقط نہایت مصر و تہرنوہ مقابل انکلیر دوستلغنی استحصالی ایدہرک ، ہم اوحالی ترک ایتش ، ہم هیچ برشی مقابلندہ ایکی بویوک شی ویرمشدی ! بالخصوصہ هیچ بر علاقہ سی اولمایان انکلترہ دن ، مراکشہ تسلط حقنی استحصالی ایدہرک ، بالمقابلہ آق دکزک ایکی آناختاری دیمک اولان سویس ایلہ جبل طارق بر اقدی . . .

شوبرقاچ حادثہ ، انکلیر سیاستندہ کی استحالہ لرلہ ائتلافلرک ، خلاصہ آلیونک دوستلغیلہ دشمنلغنک بوتون ماہیتی ایضاحہ کافیدر . بالفورک آجیق سوزی ، بر ایضاح اولقدن زیادہ ، مستقبل ایجابات ایلہ حادثاتک بو کونکی مجھولیتنہ نظراً ، روسیہ و فرانسه یہ قارشیدہ بر تہدید اولابیلیر ! بزہ قارشیدہ عداوتہ انقلابی اعلان ایدلن بر دوستلغنک فرانسه یہ قارشیدہ دائمی دوامنی ، یعنی انکلیرک یارین آلمانہ یالوارما یہ جغنی ، یا خودتورکک آتکنی اوپہ یہ جکنی کم تأمین ایدہر ؟ . . .

اسماعیل حامی

چین مسلمانلری و چیندہ اسلام اختلافلری

کتب مقدسہ یہ و اصول آیینہ کسب اطلاع ایچون کنجیرک تحصیل کوردکلری [سالار = ہوچہ شو] و [کینکیپاٹو] شہرلری ایستہ اورالردہ در ؛ بوشہرلرچین ایمراطورلغنک مکہ و مدینہ سی مثابہ سندہ در . قانسوا یالتنک بلادندن بعضلرندہ یوزلرچہ جامع موجود بولمش و بتون صنعت و تجارت تدریجاً اسلاملرک آلہ کچمشدر . ہلہ حیوان آلیم صائمی ، جنبلک ، محمدیلرک ید انحصارندہ بولونیور ؛ بناغ علیہ [یانغچہ] نک ساحل شہالیندہ کاش [بہ کین] شہریلہ دیگر بلدہ لرک اتفاق و اعاشہ سی بوکون آنلرہ مودوعدر دینہ مباغہ ایدلش اولماز .

ممالک ساثرہ دہ کی دیند اشلیتہ قیاس ایدیلہ جک اولورلرسہ ، « ہوی ہوی » لر ، غربدہ کی اسلاملرہ مخصوص تعصبدن مزہدرلر . « ہوی ہوی » لرک ترقسہ کلیسی « قونفوجیوس » حکمیاتی اصولی ایلہ مسابقہ امتحانی کچیرمکدہ و حکومتک منقاد اولدینی مذہبک آییننی اجرا ایلمکدہ درلر . شوقدرواز کہ چیندہ کی محمدیلرک ، دیگرلرینی کندی دینلرینہ المق اغورندہ جہد وغیرتدہ قصور ایتدکلری فرض ایلامیلدر . بالعکس « ہوی ہوی » لر بت پرستلردن کلیامنفرد و محتب بر صورتدہ یاشامقدہ بیوک براعتنا کوسترمکدہ وقیرلرینک « مانچو » و « چینلی » لر ایلہ تزوجنہ کمال جدیتلہ ممانعت ایلمکدہ اولدقلری حالہ ، بونک معکوسی اولہرق چینلی قیرلرک اسلاملر طرفندن اشتراستی ترویج و ترغیب ایلمکدہ درلر . جملہ سی سنی اولغلہ برابر « ہوی ہوی » لر « شافی » و « غارمی » اولہرق ایکی مذہبہ منقسم ایسہ لردہ بت پرستلر مواجہہ سندہ متحد و یکوجود درلر . صوک عصیان